

Prvouka

Inovovaný školský vzdelávací program Vzdelanie pre život

Inovovaný učebný plán

Hodinová dotácia:

Prvouka	1. ročník	2. ročník
Štátny vzdelávací program	1	2
Školský vzdelávací program	1	0
Spolu	2	2

1. Charakteristika učebného predmetu

Prvouka vytvára vedomostný, spôsobilostný a postojový základ pre dva nadväzujúce predmety – prírodovedu a vlastivedu. Vo vlastivednej oblasti sa zameriava na poznávanie reálneho spoločenského priestoru prostredníctvom oboznamovania sa s fungovaním služieb, samosprávy a geografického opisu krajiny. V prírodovednej oblasti poznávaním organizmov, neživého prostredia a ich vzájomných vzťahov oboznamuje žiakov s reálnym prírodným priestorom prostredníctvom skúmania fungovania vybraných prírodných javov.

2. Ciele učebného predmetu

Žiaci:

- rozvíjajú svoje predstavy o vybraných prírodných a spoločenských javoch,
- rozvíjajú svoje pozorovacie spôsobilosti tak, aby z bežne zažívaných situácií dokázali získať nové informácie a obohatiť si doterajšie poznanie,
- sú vedení k porovnávaniu predmetov a javov a k zoskupovaniu, triedeniu predmetov a javov podľa identifikovaných znakov,
- zovšeobecňujú na základe porovnávania,
- vytvárajú vlastný, argumentačne podložený úsudok,
- spolupracujú pri riešení jednoduchých skúmateľských aktivít, pričom súčasťou kooperácie je podieľanie sa na aktuálnom poznaní a jeho efektívnom využívaní pri tvorbe záveru (riešenia),
- argumentujú prostredníctvom vlastnej skúsenosti, t.j. rozvoja odbornej diskusie k danej téme, ktorá je adekvátna z hľadiska veku primeranosti žiakov,
- rozlišujú vhodné a nevhodné správanie v triede aj mimo nej,

- uvedomujú si a rešpektujú rozdielnosť u ľudí (rozumejú, že existujú podobnosti a rozdiely medzi skupinami ľudí),
- vysvetľujú význam pravidiel a predpisov v živote,
- rozlišujú riziká spojených s každodenným životom a možnosťami úrazu (šport, rekreácia a i.),
- poznajú bezpečnosť v domácom prostredí, v škole i na ceste do školy a v mimoškolských aktivitách,
- poznajú pravidlá správania sa v rizikových situáciách podľa vzoru (vedia ako a kde sa obrátiť o pomoc).

3. Témy, tematické celky

1. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín za rok)

Časová dotácia vyučovacieho predmetu prvouka je v 1. ročníku zvýšená o 1 vyučovaciu hodinu. Táto vyučovacia hodina sa použije na zmenu kvality výkonu:

- naučiť žiakov pozorovať detaily, porovnávať predmety a javy,
- rozvíjať schopnosť získavať informácie o prírode pozorovaním, skúmaním a hľadaním v rôznych informačných zdrojoch v závislosti od stupňa poznania žiaka,
- vedieť vyjadrovať svoje predstavy o javoch slovom i obrazom,
- rozvíjať schopnosť prezentovať svoje názory,
- uvedomovať si dôležitosť chrániť prírodu, aktívne sa zapájať do efektívnejšieho využívania látok, ktoré príroda ľuďom poskytuje,
- prehľbiť poznatky o fungovaní ľudského tela a jeho aktívnej ochrane prostredníctvom zdravého životného štýlu,
- pestovať schopnosť efektívnej kooperácie pri vytváraní jednoduchých projektov.

Tematický celok	Téma
Človek a spoločnosť (14 hodín)	Moja škola Moja školská taška V našej škole Moja trieda Cesta do školy Moja rodina Projekt Moja rodina
Človek (16 hodín)	Zmysly človeka Zrak – oko Sluch – ucho Čuch – nos Chuť – jazyk Hmat – koža Zdravie Projekt Žijeme zdravo

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov (13 hodín)	Čas Deň Dni v týždni Svetlo a tieň Živá a neživá príroda Voda
Živočíchy (8 hodín)	Živočíchy Potrava živočíchov Pohyb živočíchov
Rastliny (15 hodín)	Rastliny Časti tela rastlín Korene rastlín Stonky rastlín Listy rastlín Kvety rastlín Plody rastlín

2. ročník (2 hodiny týždenne, 66 hodín za rok)

Tematický celok	Téma
Človek a spoločnosť (16 hodín)	Spomíname na prázdniny Dopravné prostriedky Bezpečnosť na ceste Ako nezablúdiť - plán Krajina v okolí obce Naša krajina - Slovensko Meriame čas Rok v kalendári Pamiatka zosnulých Cestovateľská správa o cestovaní Vianoce, Nový rok Veľká noc Sviatky vo svete Hasenie požiaru Bezpečnosť a poriadok Povolania ľudí
Človek (6 hodín)	Kostra Svaly Záchrana ľudského života
Neživá príroda a skúmanie prírodných javov (12 hodín)	Pôda Pôda a jej úrodnosť Úrodnosť pôdy Znečistenie pôdy Rozpúšťanie látok vo vode Odparovanie vody a filtrácia
Živočíchy (16 hodín)	Rast a vývin živočíchov

	Dĺžka života živočíchov Živočíšne spoločenstvá Spoločenstvo mravcov Spoločenstvo včiel Chov živočíchov a úžitok z nich Živočíchy a rastliny ako zdroj potravy človeka
Rastliny (16 hodín)	Životné prostredie rastlín Životné prejavy rastlín Podmienky klíčenia semien rastlín Podmienky rastu rastlín Význam rastlinných semien Rozširovanie semien

4. Požiadavky na výstup

1. ročník

Rastliny

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznať základné časti rastlín, ✓ identifikovať základné časti rastlín (prhl'ava dvojdomá, púpava lekárska, rebríček obyčajný, kapsička pastierska, ruža šíповá, pagaštan konský1), ✓ identifikovať päť podobností a päť odlišností v tvaroch, veľkosti, farbe základných častí rôznych rastlín, ✓ na základe vlastného pozorovania triediť rastliny na byliny, kry a stromy, ✓ deliť rastliny podľa tvaru listov na listnaté a ihličnaté, ✓ opísať funkcie jednotlivých častí rastlín (napríklad: koreňom rastlina čerpá z pôdy vodu a živiny), vysvetliť princíp opeľovania, <ul style="list-style-type: none"> ✓ že plod je časť rastliny, ktorá vzniká z kvetu, ✓ že plody obsahujú semená, z ktorých vyrastú nové rastliny. 	základné časti rastlín: koreň, stonka, list, kvet, plod byliny, kry, stromy životné prejavy rastlín – rast, vývin, rozmnožovanie

Z dôvodu odbornej korektnosti sú vo vzdelávacích štandardoch pri všetkých rastlinných a živočíšnych druhoch uvedené rodové aj druhové názvy organizmov. Štandardným výkonom žiaka prvého stupňa základnej školy je poznanie rodového názvu organizmov, uvedených vo vzdelávacom štandarde.

Živočíchy

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
Žiak na konci 1. ročníka základnej školy	

<p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť tri spoločné a tri rozličné znaky, ktorými sa živočíchy a rastliny vzájomne podobajú, ✓ vysvetliť, ako sú živočíchy tvarom tela a spôsobom života prispôsobené prostrediu, v ktorom žijú (ako príklad použije: mačka domáca, dážďovka zemná, krt obyčajný, lastovička obyčajná, kapor obyčajný, voš detská), ✓ na príkladoch uviesť rozdiely medzi suchozemskými a vodnými živočíchmi, ✓ že živočíchy získavajú potravu rôznym spôsobom, ✓ vysvetliť vzťah dravec a korisť, ✓ vysvetliť význam maskovania živočíchov v prostredí, ✓ identifikovať časť tela, ktorá zabezpečuje živočíchom pohyb, <ul style="list-style-type: none"> ✓ triediť živočíchy podľa toho, čím a ako sa pohybujú a tieto informácie dať do súvislosti s tým, kde a ako živočíchy žijú. 	<p>životné prejavy živočíchov suchozemské a vodné živočíchy dravec, korisť končatiny</p>
--	--

Človek

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikovať päť základných zmyslov človeka a im prislúchajúce zmyslové orgány, ✓ vysvetliť význam zmyslových orgánov pre život človeka, ✓ vysvetliť zásady starostlivosti o zrak a sluch, ✓ vytvoriť závery o funkcii ušnice pri zachytávaní zvuku, ✓ že orgány hmatu sú rozmiestnené po celom tele v koži a sú zodpovedné za jej citlivosť. 	<p>zmysly: zrak, sluch, hmat, čuch, chuť, poruchy zraku</p>

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
<p>Žiak na konci 1. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť rozdiel medzi živými a neživými súčasťami prírody, ✓ triediť na základe znakov, identifikovaných vlastným pozorovaním, prírodné objekty na živé, neživé a odumreté, ✓ vysvetliť, na čo všetko používa človek vodu a čo by sa stalo, ak by jej mal nedostatok, ✓ vysvetliť, aký význam má voda v pôde a ako sa to týka človeka, ✓ že voda sa vyskytuje v rôznych formách (niektoré vymenuje, napr. ľad, vodná para, 	<p>životné prejavy organizmov: pohyb, rast, príjem potravy, dýchanie, rozmnožovanie vodné zdroje (potok, rieka, jazero, more, podzemná voda), význam vody pre život svetelné zdroje, tieň, priesvitný, priehľadný, nepriesvitný materiál</p>

<p>sneh, dážď, námraza, rosa),</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vymenovať tri typy vodných zdrojov, ✓ na základe skúmania vytvoriť závery o priesvitnosti a priehľadnosti rôznych materiálov (prostredí), ✓ že hlavným zdrojom svetla je Slnko, ✓ vysvetliť, kedy sa vytvára a kedy sa nevytvára tieň, kedy sa vytvára dlhší tieň a kedy sa vytvára kratší tieň, kedy sa vytvára viac tieňov, ✓ vymenovať ďalšie zdroje svetla: plameň, blesk, žiarovka a iné elektrické zariadenia, ktoré vytvára človek, ✓ navrhnúť vlastný spôsob merania časového úseku, ✓ zostrojiť presýpacie hodiny, ✓ vysvetliť vzťah rýchlosti presýpania presýpacích hodín a niektorých vlastností presýpanej látky na základe pozorovania presýpacích hodín, ✓ zostrojiť kyvadlo, ✓ vysvetliť vzťah rýchlosti kmitania kyvadla a niektorých vlastností kyvadla na základe pozorovania kyvadla. 	<p>meranie času, presýpacie hodiny, kyvadlo</p>
---	---

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
<p>Žiak na konci prvého ročníka vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ orientovať sa v budove školy, ✓ definovať pravidlá bezpečnosti pri návšteve školy, ✓ pomenovať orientačné body v blízkosti školy, ✓ povedať zjednodušenú adresu školy a svojho bydliska, ✓ rozlíšiť pojmy predtým, včera, dnes, potom a zajtra, ✓ identifikovať dni v týždni, ✓ čo škodí zdraviu, ✓ určiť členov rodiny vo vzťahu k sebe. 	<p>moja trieda, škola, bezpečnosť v škole, v triede, orientácia v priestore kde, tu, tam, vpravo, vľavo, hore, dolu, vpredu, vzadu škola, školský dvor, objekty v okolí školy, adresa školy, adresa môjho bydliska dni v týždni, začiatok, koniec, predtým, včera, dnes, potom, zajtra umývanie rúk, čistota tela, návšteva a správanie sa u lekára, v lekárni funkcia členov rodiny, prejav úcty k rodičom, starým rodičom a jednotlivým členom rodiny</p>

2. ročník

Vzdelávacia oblasť Človek a príroda

Rastliny

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
<p>Žiak na konci druhého ročníka vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť päť príkladov rôznych prostredí a 	

<p>k nim príklady rastlín v nich žijúcich,</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť na príkladoch, ako sa rastliny prispôsobujú svojím tvarom a spôsobom života podmienkam, v ktorých žijú, ✓ vysvetliť, ako sú rastliny závislé od neživého prostredia, ✓ opísať tri životné prejavy rastlín, ✓ vysvetliť, kde a prečo je možné nájsť semená rastlín, ✓ zhodnotiť význam rastlinných semien pre život človeka, ✓ uviesť na príkladoch, že niektoré semená majú vyvinuté nástroje na to, aby sa dostali čo najďalej od materskej rastliny, ✓ vysvetliť, z ktorej časti semena rastlina klíči a čo sa deje so zvyškom semena po jej vyklíčení, ✓ navrhnúť postup, ako je možné zistiť podmienky klíčenia semien, ✓ vysvetliť, akým spôsobom a prostredníctvom ktorých častí získavajú rastliny z prostredia vodu, vzduch a svetlo, ✓ navrhnúť postup na overenie predpokladov týkajúcich sa podmienok rastu rastlín. 	<p>rôznorodosť životných podmienok rastlín, prispôbovanie sa prostrediu, životné prejavy rastlín</p> <p>význam rastlinných semien, rozširovanie semien, podmienky klíčenia semien: vzduch, voda, teplo</p> <p>rast rastliny, životné podmienky rastlín: svetlo, teplo, vzduch, voda, pôda</p>
---	---

Živočích

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
<p>Žiak na konci druhého ročníka vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ porovnať spôsob života živočíchov a rastlín, ✓ zistiť, že životné prejavy živočíchov sú podobné životným prejavom rastlín, ich spôsob života je však iný, ✓ že živočích (aj človek) sa postupne menia – rastú, vyvíjajú sa, dospievajú, starnú, ✓ uviesť príklady mláďat rôznych druhov živočíchov, ktoré sa nemusia podobáť na dospelé jedince ✓ že dĺžka života živočíchov je rôzna, ✓ že človek získava potravu rôznym spôsobom ✓ vysvetliť na príkladoch, aký úžitok človeku poskytuje chov živočíchov, ✓ vysvetliť význam tvorby živočíšneho 	<p>životné prejavy živočíchov a rastlín rast, vývin</p> <p>pestovanie úžitkových rastlín, zber divo rastúcich rastlín, lov divo žijúcich zvierat</p> <p>chov zvierat: kravy, ovce, sliepky, kone, včely</p> <p>spoločenský hmyz včelia rodina: matka, trúd, robotnica mravenisko</p>

spoločensťva, ✓ spoznať včelu medonosnú, ✓ opísať spôsob života včiel a mravcov.	
--	--

Človek

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
Žiak na konci druhého ročníka vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť, aký význam má pre človeka pohyb, ✓ zistiť vlastným pozorovaním, že palec umožňuje realizovať najviac pohybov a úkonov, ktoré sú typické pre človeka, ✓ že pohyb zabezpečujú svaly, ktoré sú upnuté na kosťu, ✓ pomenovať niektoré hlavné kosti ľudského tela a identifikovať ich na vlastnom tele ✓ vytvoriť jednoduchý nákres kostry ľudského tela (sústredí sa na to, že kosti sa nachádzajú v celom tele a sú pospájané kĺbmi), ✓ že kosti rastú spolu s človekom až do dospelosti, ✓ že kosti sa môžu zlomiť; zlomená kosť sa späť zrastie, ✓ že človek pomocou svalov vykonáva rôznorodé pohyby, ✓ skúmaním zistiť, že niektoré pohyby v tele sú ovládané vôľou (chcením) a niektoré mimo vôle človeka, ✓ vymenovať päť rôznych pohybov, ktoré zabezpečujú svaly, ✓ že svaly rastú, vyvíjajú sa a silnejú postupne s rastom a vývinom človeka, ✓ vysvetliť únavu svalov a význam pravidelného cvičenia pre vývin svalstva. 	pohyb ako prejav života kostry ľudského tela: lebka, chrbtica a stavce, rebrá, ramenná kosť, stehenná kosť, kĺb, zlomenina svaly ich význam a rozvoj, únava svalov, pohyby ovládané vôľou a pohyby realizované mimo vôle človeka

Neživá príroda a skúmanie prírodných javov

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
Žiak na konci druhého ročníka vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ vysvetliť, čo obsahuje pôda a jednotlivé jej zložky zaradiť k živým, neživým alebo odumretým súčasťam, ✓ uviesť medzi živými súčasťami živočíchov, ktoré žijú v pôde a dýchajú vzduch prítomný v pôde, 	zloženie pôdy, úrodnosť pôdy, znečistenie pôdy rozpúšťanie látok vo vode, zrýchľovanie rozpúšťania, filtrácia, odparovanie

<ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť vodu a vzduch ako neživé súčasti prírody, ✓ že z pôdy sa do vody prítomnej v pôde uvoľňujú rôzne látky, ktoré potom rastliny prijímajú koreňmi a využívajú ich na svoj rast, ✓ zistiť vlastnosti rôznych typov pôd, ✓ vytvoriť zo skúmania závery o rôznych vlastnostiach pôd, ✓ skúmať rozpúšťanie látok vo vode, ✓ vytvoriť záver o tom, ktoré látky sa rozpúšťajú vo vode a ktoré nie, ✓ skúmaním zistiť, akým spôsobom je možné rozpúšťanie urýchliť, ✓ jednoducho vysvetliť, čo sa deje s látkou, ktorá sa vo vode rozpúšťa, ✓ navrhnúť postup, ako zistiť prítomnosť látky vo vode, ✓ opísať na základe pozorovania proces filtrácie, ✓ čo je odparovanie, ✓ vysvetliť, čo sa pri odparovaní deje s vodou a s látkou, ktorá bola vo vode rozpustená. 	
--	--

Vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť

Výkonový štandard	Vzdelávací štandard
Žiak na konci druhého ročníka vie/dokáže: <ul style="list-style-type: none"> ✓ opísať cestu do školy, ✓ ovládať základné pravidlá bezpečnosti na ceste, ✓ určiť aktuálny rok, ✓ zaradiť mesiace v roku podľa ročných období od začiatku roka, ✓ určiť význam sviatkov (narodeniny, sviatky na Slovensku), ✓ že jeho obec je súčasťou Slovenska, ✓ rozpoznať štátne symboly (štátnu vlajku a štátny znak SR), ✓ odlíšiť jednotlivé prvky krajiny, ✓ opísať krajinu v okolí školy/bydliska (podľa obrázkov) počas roka, ✓ uviesť dôvody, prečo ľudia cestujú, ✓ odlíšiť druhy dopravy, ✓ porozprávať o javoch v krajine, ktoré sú pri cestovaní zaujímavé (atrakcie, pamiatky, príroda a i.), 	cesta do školy, priechod pre chodcov, semafor kalendár – rok, mesiac, týždeň, deň, dátum, sviatky, rodina, narodeniny jeseň (september, október, november), zima (december, január, február), jar (marec, apríl, máj), leto (jún, júl, august) Vianoce, Nový rok, vznik Slovenskej republiky, Veľká noc, Pamiatka zosnulých Slovensko – štátna vlajka, štátny znak prvky krajiny (polia, lúky, lesy, rieky, jazerá, vrchy, rovina, domy a cesty) cestovanie, práca, škola, dovolenka, druhy dopravy (auto, autobus, vlak, lietadlo, loď), spoznávanie krajiny, pamätihodnosti povolania ľudí (lekár, učiteľ, vedec, strojník, pekár, mäsiar, obchodník a i.) zásady bezpečnosti, slnečné žiarenie, oheň, elektrický prúd a iné nebezpečné predmety, postup pri volaní hasičov (150), záchranej

<ul style="list-style-type: none"> ✓ odlíšiť vybrané profesie a ich náplň, ✓ opísať úlohu hasičov, policajtov a záchrannej zdravotnej služby, ✓ zvládnuť postup, ako privolať pomoc, ✓ určiť čas celých hodín na klasických a digitálnych hodinách. 	zdravotnej služby (155), polície (158), tiesňová linka (112)
---	--

5. Metódy a formy práce – stratégie vyučovania

Na hodinách prvouky sa využívajú **participatívne** metódy (dialóg, diskusia), inscenačné metódy (metódy hrania rol), **brainstormingové** metódy (burza dobrých nápadov), **kognitívne metódy**, **zážitkové metódy**, **skúsenostné metódy** a pod.

Na vyučovacích hodinách prvouky využijeme tieto formy výučby:

a) Metodické formy výučby - sú priamym prejavom danej metódy pri osvojovaní obsahu výučby. Ide tu o metodické usporiadanie obsahu výučby do účelnej formy.

- dialogické formy (rozhovor, beseda, diskusia)
- demonštračné formy postupu činnosti - ukážky riešenia úloh,
- zostavenia plánu, ukážky predmetov, javov, zobrazení
- formy samostatnej práce.

b) Sociálne formy výučby

- pri týchto formách výučby ide o usporiadanie výučby vzhľadom k jej subjektom (učiteľovi a žiakom):

- frontálna práca
- individuálna práca
- skupinová práca

c) Organizačné formy výučby:

- vyučovacia hodina
- exkurzia, výlet
- vychádzka
- záujmová činnosť, krúžok
- návšteva výstavy, koncertu, múzea, či inej inštitúcie
- súťaž, kultúrne vystúpenie
- domáca práca

6. Učebné zdroje

1. ročník:

Dobišová Adame, R. - Kováčiková, O. *Prvouka pre 1. ročník základnej školy*. Bratislava : Aitec, 2015.

Dobišová Adame, R. - Kováčiková, O. *Metodické komentáre k Prvouke pre 1. ročník základnej školy*. Bratislava : Aitec, 2015.

Multimediálny disk Prvouka pre prvákov.

Doplnková literatúra:

Kolektív autorov: *Veľká kniha živočíchov*. Príroda, 2009.

Kolektív autorov: *Nová encyklopédia*. Ikar, 2010.

Kolektív autorov: *Ludské telo - detská encyklopédia*. Ikar, 2013.

2. ročník:

Dobišová Adame, R. - Kováčiková, O. *Prvouka pre druhákov*. Bratislava : Aitec, 2016.

Dobišová Adame, R. - Kováčiková, O. *Metodické komentáre k Prvouke pre druhákov*. Bratislava : Aitec, 2016.

Multimediálny disk *Prvouka pre druhákov*.

Kolektív autorov: *Detská encyklopédia*. Viktoria Print, 2004.

Kolektív autorov: *Veľká školská encyklopédia*. Fragment, 2007.

Kolektív autorov: *Veľká kniha živočíchov*. Príroda, 2009.

Chris Gibson: *Zvieratá Európy*. Slovart, 2007.

7. Hodnotenie predmetu

Hodnotenie žiakov sa bude riadiť platnou legislatívou - Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy s možnosťou využitia rôznej váhy známky podľa stupňa náročnosti zadaných úloh.

Súhrnné hodnotenie vo vyučovacom predmete v 1. a 2. ročníku budeme vykonávať formou klasifikácie.